Η γοητεία του Τσίπρα

«Κάποιος ρώτησε τον κ. Κ. αν υπάρχει θεός. Ο κ. Κ. του είπε: Σε συμβουλεύω να σκεφτείς αν η συμπεριφορά σου αλλάξει ανάλογα με την απάντηση που θα δώσεις στο ερώτημα. Αν δεν αλλάξει τότε η ερώτηση είναι περιττή. Αν αλλάξει τότε μπορώ τουλάχιστον να σε βοηθήσω λέγοντας πως εσύ απόφασισες κιόλας: χρειάζεσαι ένα θεό.»

Μ. Μπρεχτ

«(...) σήμερα η ανάγκη είναι να έχουμε μια παράταξη που θα νικήσει τον Μητσοτάκη» δηλώνει ο Αλέξης Τσίπρας και χρίζει τον εαυτό του αρχηγό αυτής της προσπάθειας. Έχει προαποφασίσει ότι το πρόσωπο του είναι το κατάλληλο και το μόνο για να νικήσει το «καθεστώς Μητσοτάκη». Οπότε σηκώνει τη γροθιά, ντύνεται με το χαμόγελό του και ανταποκρίνεται στο κάλεσμα της Ιστορίας.

Ο Τσίπρας ως αρχηγός του ΣΥΡΙΖΑ αναμετρήθηκε τέσσερις φορές με τον Μητσοτάκη: στις ευρωεκλογές του 2019 που έχασε, στις αυτοδιοικητικές εκλογές του 2019 που έχασε, στις εθνικές εκλογές του 2019 που έχασε και στις εθνικές εκλογές του 2023 που έχασε. Οπότε η Ιστορία, τουλάχιστον αυτή των εκλογικών αναμετρήσεων, έχει διαφορετική άποψη από τον κ. Τσίπρα.

Την ίδια ώρα, τη νέα του προσπάθεια την ντύνει με τον όρο «Κυβερνώσα Αριστερά». Παρότι ήδη από το 2019, μετά την κυβέρνησή του, και μέχρι να ξαναχάσει το 2023 άλλαξε το λεξιλόγιό του και προσπαθούσε να μας πείσει για τη «δημοκρατική παράταξη», σήμερα ξαναχρησιμοποιεί τον όρο Αριστερά. Μια Αριστερά που βέβαια στον λόγο του γίνεται μικρότερη, μερικότερη και επιλεκτική: για τον Τσίπρα η «Κυβερνώσα Αριστερά» είναι αυτή που μπορεί να μιλάει για την επιστροφή του κράτους δικαίου αλλά όχι για τη ΔΙΚΕΟΣΙΝΗ που ζητάει η οικογένεια Σαμπάνη, μπορεί να μιλάει για την Πολιτική Οικολογία αλλά όχι για τις νέες εξορύξεις υδρογονανθράκων στο Αιγαίο, μπορεί να επιτίθεται στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ αλλά δεν κατονομάζει τις διοικήσεις που ο ίδιος επέλεξε και ακόμα θησαυρίζουν εις βάρος των ΔΕΚΟ, μπορεί να μιλάει για τα ξένα funds του παγκόσμιου καπιταλισμού αλλά σιωπεί για το γενοκτονικό κράτος του Ισραήλ. Οι σιωπές της «Κυβερνώσας Αριστεράς» του Τσίπρα είναι ισχυρότερες από τις επιλεκτικές καταφάσεις της.

Ακόμα πιο ισχυρές όμως και από τις σιωπές είναι οι πράξεις. Η νέα προσπάθεια Τσίπρα είναι περισσότερο παλιά από όσο φαίνεται καθώς θέτει ως προαπαιτούμενο τη συμφωνία και κυρίως την υπεράσπιση της διακυβέρνησης 2015-2019. Διάφορα πρόσωπα που τελικά συστράτευονται με τον

Τσίπρα, από τους πρώην ηγέτες της Νέας Αριστεράς, μέχρι τους πρώην ηγέτες του φοιτητικού κινήματος δεν φέρνουν στο προσκήνιο τίποτα νέο: δεν θέτουν την εμπειρία τους, τις πρότερες κινηματικές πρακτικές, τις ριζοσπαστικές επεξεργασίες τους προς όφελος της «κυβερνώσας Αριστεράς». Αντιθέτως, ο μόνος ρόλος και λόγος τους είναι η υπεράσπιση της ιστορίας του ηγέτη και των προαποφασισμένων τωρινών, «καινοτόμων» επιλογών του. Καμία κριτική στο 2015 δεν έχει χώρο σε αυτή την προσπάθεια. Καμία κριτική στις τακτικές και στρατηγικές απέναντι στον Μητσοτάκη. Καμία κριτική στην έλλειψη δομής, προγράμματος και συγκρουσιακών πρακτικών που τουλάχιστον για την Αριστερά αποτελούν συστατικά της χαρακτηριστικά. Ο μόνος ρόλος που τους μένει και δυστυχώς ευχαρίστως τον λαμβάνουν είναι αυτός των διαμεσολαβητών στην συναισθηματική έλλειψη του ηγέτη που του «λείπει η επαφή με τους ψηφοφόρους».

Αποκρύπτει και αποκρύπτουν ότι η υπεράσπιση της κυβέρνησης της περιόδου 2015-2019 είναι (και) η υπεράσπιση των μνημονιακών πολιτικών. Η λιτότητα και οι μνημονιακές πολιτικές δεν ήταν και δεν είναι μια «επιβολή από τα έξω», δεν είναι μια «αναγκαία κακή πολιτική» σε ένα πλήθος καλών πολιτικών. Είναι μια ταξική πολιτική. Είναι μια πολιτική υπέρ του κόσμου του κεφαλαίου και της συσσώρευσης του και ενάντια στον κόσμο της εργασίας και της κοινωνικής του αναπαραγωγής. Οι πολιτικές λιτότητας θίγουν την κρίσιμης σημασίας σχέσης κοινωνίας και οικονομίας (αλλά και περιβάλλοντος) και την εξίσου κρίσιμη κατανομή του κοινωνικού πλεονάσματος. Η λιτότητα που επιβάλλεται ως αντίδοτο σε μια οικονομική ύφεση δεν αποτελεί ποτέ πρακτική διατήρησης, είναι αντιθέτως ένα εργαλείο υπέρ της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Συνεπώς, η υπεράσπιση της οικονομικής πολιτικής της «πρώτης φοράς Αριστεράς» δεν είναι παρά η υπεράσπιση της αγοράς και των νόμων της ως το βέλτιστο τρόπο άσκησης πολιτικής. Καμία πρωτοτυπία, καμία καινοτομία. Πολιτική του πραγματικού και τελικά της αναπαραγωγής των ίδιων.

Και αυτά δεν είναι ιστορίες του 2015. Είναι ιστορίες του σήμερα. Γιατί ενώ τα φτωχά και μεσαία στρώματα φτωχαίνουν χωρίς σταματημό από το 2010 μέχρι σήμερα, οι ισχυροί συσσωρεύουν εξίσου χωρίς φραγμό. Μέρος των ελλήνων καπιταλιστών που θέλουν να ποντάρουν «στο άλογο Τσίπρα» το κάνουν γιατί ξέρουν ότι η συσσώρευση τους δεν κινδυνεύει καθόλου. Ξέρουν ότι η συμφωνία με τον Τσίπρα είναι κυρίως μια συμφωνία μη ρίσκου για τα κεφάλαιά τους.

Το 2023 μόλις φτιάχτηκε η Νέα Αριστερά είχα γράψει ένα άρθρο προβλέποντας την κατάληξη του χώρου καθώς το «φαινόμενο Τσίπρα» ήταν και παραμένει πάνω από το κεφάλι τους. Δεν ήταν δα και τόσο δύσκολο να προβλέψεις τη σημερινή της κατάληξη. Σήμερα τολμώ να μιλήσω για τη γοητεία του Τσίπρα. Μια γοητεία που έχει όμως μόνο συγκεκριμένα ακροατήρια. Οι επικοινωνιολόγοι προσπαθούν να φτιάξουν την εικόνα του ηγέτη που γοητεύει τα πλήθη. Στην πραγματικότητα γοητεύει μόνο ένα μικρό μέρος «στελεχών» της ευρύτερης Αριστεράς που στην πραγματικότητα δεν ξέρουν και δεν μπορούν να κάνουν τίποτα άλλο. Δεν ξέρουν και δεν μπορούν να οργανώσουν κάποια κινητοποίηση, ένα κίνημα, να κατονομάσουν και να συγκρουστούν με τους ισχυρούς αυτής της χώρας και αυτού του κόσμου. Μπορούν μόνο να κάνουν τους πολιτευτές.

Η «κυβερνώσα Αριστερά» του Τσίπρα δεν θα νικήσει ποτέ τον Μητσοτάκη. Η «κυβερνώσα Αριστερά»

το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να καθηλώσει την μη κυβερνώσα Αριστερά: να την μπλέξει σε περιπέτειες λόγων και πράξεων που δεν ανταποκρίνεται σε καμία κοινωνική ανάγκη αλλά μιλάει γενικόλογα, χωρίς υποκείμενα και κατηγορούμενα για ουμανιστικές ιδέες. Αν έχουμε ένα καθήκον είναι να μην αφήσομε αυτή την εκδοχή της Αριστεράς να έχει χώρο ανάμεσά μας. Εμείς είμαστε με την Αριστερά της πράξης και της σύγκρουσης. Με την Αριστερά που υπερασπίζεται την περίοδο πριν την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ όχι γιατί έφερε το συγκεκριμένο κόμμα στην εξουσία αλλά γιατί μετέτρεψε την οικονομική και κοινωνική κρίση σε πολιτική κρίση. Με την Αριστερά των οργανωμένων συλλογικοτήτων και όχι των επικοινωνιολόγων . Με την Αριστερά που θα μπει σε ένα καράβι για τη Γάζα και θα συγκρουστεί στους δρόμους της Αθήνας. Δεν είναι ούτε εύκολο ούτε δεδομένο ότι θα γίνει, αλλά η δικιά μας Ιστορία δείχνει ότι προς τα εκεί πρέπει να κινούμαστε.

Γιώργος Βελεγράκης, επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μπέρτολτ Μπρεχτ. Ιστορίες του κ. Κοϋνερ. Μετάφραση Πέτρος Μάρκαρης. Εκδόσεις Θεμέλιο